

Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади

Колеснікова Марія Вікторівна¹

Опубліковано	Секція	УДК
29.10.2022	Право	342.951 (477)

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo>.

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правового статусу місцевих органів виконавчої влади. Аналізу наукових підходів до розуміння категорії «правовий статус». Правовий статус включає в себе три найголовніші складові (категорії): права, свободи і обов'язки. Діяльність органів виконавчої влади є для населення показником ефективності держави як особливої політико-правової форми її організації. Адже ця підсистема державного апарату найбільш безпосередньо і найчастіше взаємодіє з громадянським суспільством, створює умови для його стабільного розвитку та забезпечує повсякденну реалізацію прав фізичних і юридичних осіб. При прийнятті рішень органи державної влади повинні враховувати не лише інтереси влади та державних органів, а враховувати потреби громадян і суспільства. Наступна важлива категорія - державна влада, під якою розуміється вид політичного впливу держави та її органів на суспільні відносини. Серед органів державної влади вагоме місце посідають органи виконавчої влади. Проаналізовано поняття виконавчої влади. Праці науковців зводять її до однієї з трьох гілок державної влади, діяльність якої є організація і спрямування зовнішньої і внутрішньої діяльності. Ефективність роботи виконавчої влади значною мірою залежить від злагодженості системи її органів, наявності і призначення кожного елемента якої має визначатися об'єктивними потребами управління. Це зумовлює постійний науковий інтерес до загальних і спеціальних проблем інституційної сторони управління.

Система органів виконавчої влади не є статичним явищем, а навпаки, знаходиться в динаміці, реформується, доповнюється новими органами. Саме тому, для узгодження і зрозумілості системи, яка існує на даний момент, потрібно чітко розмежувати повноваження органів, для визначення їх діяльності в системі виконавчої влади.

Ключові слова: правовий статус, компетенція, відповідальність, повноваження, місцеve самоврядування.

Administrative and legal status of local executive bodies

Annotation. The article is devoted to the study of the administrative and legal status of local executive bodies. Analysis of scientific approaches to understanding the category "legal status". Legal status includes three main components (categories): rights, freedoms and duties. The activity of executive authorities is for the population an indicator of the effectiveness of the state as a special political and legal form of its organization. After all, this subsystem of the state apparatus most directly and often interacts with civil society, creates

¹ к.ю.н., доцент, доцент кафедри Адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права, Сумський державний університет <https://orcid.org/0000-0003-3060-158X>

conditions for its stable development and ensures the everyday realization of the rights of individuals and legal entities. When making decisions, state authorities must take into account not only the interests of the authorities and state bodies, but also the needs of citizens and society. The next important category is state power, which refers to the type of political influence of the state and its bodies on social relations. Among the bodies of state power, the bodies of executive power occupy an important place. The concept of executive power is analyzed. The work of scientists reduces it to one of the three branches of state power, the activity of which is the organization and direction of external and internal activities. The effectiveness of the work of the executive power largely depends on the coherence of the system of its bodies, the presence and purpose of each element of which must be determined by the objective needs of management. This leads to constant scientific interest in general and special problems of the institutional side of management.

The system of executive authorities is not a static phenomenon, but on the contrary, it is dynamic, being reformed, supplemented by new bodies. That is why, in order to harmonize and understand the system that exists at the moment, it is necessary to clearly demarcate the powers of the bodies, to determine their activities in the system of executive power.

Keywords: legal status, competence, responsibility, powers, local self-government.

Вступ

Постановка проблеми. Адміністративно-правовий статус визначає головні особливості досліджуваного органу, визначає його місце у системі органів публічної влади, мету і завдання, що стоять перед органом, здійснювані ним функції, його повноваження, компетенцію і відповідальність. Категорія «статус» визначається як становище, в якому опинився певний суб'єкт в соціумі, і в якому він може діяти у відповідності з наявними в нього правами і обов'язками. Тобто вказується на місце суб'єкта в системі правовідносин. Зважаючи на те, що це самі по собі дуже актуальні питання через неузгодженість, дублювання повноважень і взагалі складність структури, до цього додаються і сучасні виклики і проблеми, а тому актуальність цих відносин є надто суттєвою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адміністративно-правового статусу місцевих органів виконавчої влади та пов'язані з нею аспекти цікавлять багатьох науковців. Окремі питання діяльності центральних органів виконавчої влади були предметом досліджень О.Ф. Скакун, В.Б. Авер'янова, Б.М. Лазарєв, С.Г. Стеценко, В.К. Колпакова, Н.П. Матюхіна, О.В. Кузьменко, Н.П. Тиндик, Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй, Н.Р. Нижник, Ю.О. Буглак та багатьох інших.

Метою статті є аналіз формування та сучасного стану адміністративно-правового статусу місцевих органів виконавчої влади.

Завдання статті є аналіз визначення адміністративно-правового статусу, визначення органів виконавчої влади, визначення адміністративно-правового статусу Кабінету Міністрів України, міністерств і центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади.

Результати

Виклад основного матеріалу. Правовий статус включає в себе три базові категорії: права, свободи і обов'язки, завдяки чому він впливає у своїй сукупності на формування відносин між суспільством, державою і конкретним індивідом. [1, 207]. О.Ф. Скакун у своїй роботі надає правовому статусу значення системи прав, свобод, обов'язків, відповідальності, що закріплено у нормативно-правових актах, є гарантованим державою. Згідно з цією системою індивід, як суб'єкт, узгоджує свою поведінку в суспільстві. [2, 377, 381]. З цього можна зробити висновок, що категорія «статус» визначається як становище, в якому опинився певний суб'єкт в соціумі, і в якому він

може діяти у відповідності з наявними в нього правами і обов'язками. Тобто вказується на місце суб'єкта в системі правовідносин. Категорія «правовий» - означення закріплення прав і обов'язків у нормативно-правових актах, тобто відображення їх у нормі права. В більшості випадків робиться посилання на галузь права, норми якого регулюють місце суб'єкта в певній сфері суспільних відносин.

Загалом можна постановити проміжний висновок, що адміністративно-правовий статус – це певне становище суб'єкта, що виражається в його правах, свободах, обов'язках, і можливості нести відповідальність у взаємодії з іншими суб'єктами, що визначене в нормативно-правових актах з адміністративною спрямованістю.

Т.О. Коломоєць визначає адміністративно-правовий статус, як сукупність суб'єктивних прав і обов'язків закріплених нормами адміністративного права за певним органом. Водночас обов'язковою ознакою набуття суб'єктом адміністративно-правового статусу є наявність у нього конкретних суб'єктивних прав і обов'язків, що реалізуються у рамках як адміністративних правовідносин, так і поза ними [3, с. 64].

В наукових працях науковця В.Б. Авер'янова зазначено, що, компетенція, а тобто права і обов'язки, є основною складовою частиною категорії правового статусу будь-якого органу, до якого додаються і такі елементи, як: функції, завдання, взаємозв'язки з іншими органами, рівнозначними, і тими, які знаходяться на іншому щодо них рівні «по вертикалі», порядок вирішення кадрових і установчих питань, місце в ієрархічній структурі по відношенню до інших органів виконавчої влади. [4, 247].

Серед науковців існує думка, що характеристику правового статусу можна здійснити через призму його елементів, а саме: – права та обов'язки, передбачені у законі, характерні для конкретних осіб залежно від їх статусу; – права та обов'язки, передбачені в законі, характерні залежно від галузевої приналежності (права та обов'язки виникають із цивільних, сімейних, господарських, земельних та інших правовідносин); – взаємозв'язок конкретної особи (її прав та обов'язків) з іншими учасниками цивільних відносин [5].

Отже для визначення правового статусу необхідно звернутись до наступних категорій: рівень державного органу, компетенція, особовий склад, підпорядкованість, фінансування та інші. Наступна важлива категорія - державна влада, під якою розуміється вид політичного впливу держави та її органів на суспільні відносини. Серед органів державної влади вагоме місце посідають органи виконавчої влади. Ці органи виступають основними суб'єктами адміністративного права, так як від діяльності цих органів залежить соціальний, економічний та політичний стан держави. Українське законодавство поняття «органи виконавчої влади» визначає як самостійний вид органів державної влади, які, згідно з конституційним принципом поділу державної влади, мають своїм головним призначенням здійснення однієї гілки державної влади – виконавчої [6].

В.Б. Авер'янов, аналізуючи положення Конституції України, щодо видів органів виконавчої влади, зазначав, що конституційне визначення певних органів виконавчої влади в Конституції України означає лише те, що існування цих видів є обов'язковим для системи органів виконавчої влади в Україні. В той же час Конституція не виключає можливості існування додаткових видів органів виконавчої влади, що посідали б місце поряд (чи поміж) із згаданими видами. Конституція не містить вичерпного визначення всіх елементів системи органів виконавчої влади. В свою чергу Конституція містить положення про те, що виключно законами України визначаються організація й діяльність органів виконавчої влади. При цьому вчений наголошував на тому що конструкція системи органів виконавчої влади має бути рухливою, динамічною за умови, звичайно, стабільності її основоположних параметрів [7].

Літературне визначення поняття виконавчої влади зводить її до однієї з трьох гілок державної влади, діяльність якої є організація і спрямування зовнішньої і внутрішньої діяльності держави, забезпечення здійснення волі суспільства, що знайшла себе в прийнятих нормативно-правових актах, охорони прав і свобод людини.

Деякі науковці продовжують уставлену думку певного блоку вчених, що виконавча влада – це влада правозастосування, на яку покладається функція виконання законів, які приймаються в установленому порядку парламентом(законодавчою владою).

Науковці виокремлюють чотири головні підходи щодо визначення поняття виконавчої влади:

- як вольових відносин;
- як орану держави;
- як функції;
- як сукупності повноважень.

Але на жаль, не кожен науковий термін, поняття можуть бути формалізовані, тобто закріплені в нормах закону. Наприклад, відомо, що суспільні відносини виконавчої влади відрізняються декількома головними особливостями, що є підставою для їхнього відокремлення від інших гілок влади. Головною особливістю об'єкта цих відносин є те, що для суб'єкта адміністративно-правових відносин особливістю буде наявність обов'язкового суб'єкта – органу (посадової особи) виконавчої влади. Головною особливістю змісту адміністративних правовідносин є наявність владних повноважень. Тлумачення виконавчої влади як владних відносин навряд чи зможе бути вираженим мовою права. Продуктивне в загальнотеоретичному аспекті прагнення закріпити виконавчу владу як функцію має цілий ряд невирішених проблем техніко-юридичного плану, але це не означає повної неспроможності зафіксувати юридичними нормами соціальні та правові складники виконавчої влади [8, 108; 9, 109].

Для визначення органів виконавчої влади (далі ОВВ), для подальшого розвитку досліджень їх адміністративно-правового статусу, необхідно зазначити, що відповідні органи відповідальні за результати своєї діяльності, можуть нести відповідальність у відповідності з сучасним українським законодавством за здійснення дій, що перевищують їх повноваження, за вчинення дій, що спричинили настання наслідків, тощо. У відповідності зі статтею 45 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», члени Кабінету Міністрів України несуть солідарну відповідальність за результати діяльності Кабінету Міністрів України як колегіального органу виконавчої влади, а також члени Кабінету Міністрів України особисто несуть відповідальність за стан справ у доручених їм сферах державного управління [10].

Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації. Місцеві державні адміністрації діють на засадах:

- відповідальності перед людиною і державою за свою діяльність;
- верховенства права;
- законності;
- пріоритетності прав людини; гласності;
- поєднання державних і місцевих інтересів.

Необхідно зазначити, що відповідно до статті 49 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», посадові особи місцевих державних адміністрацій несуть відповідальність згідно з чинним законодавством, тощо. [11]

Зважаючи на складність, значний розмір державного апарату і величезне розгалуження щодо сфери діяльності, наявності інших державних органів, що не відносяться до системи ОВВ, а також дублювання функцій і повноважень в межах певних ОВВ, ця структура містить величезну кількість проблем на системному рівні.

Цікавою до певного моменту проблемою є практика створення центральних органів виконавчої влади для задоволення політичних потреб, без врахування дійсної необхідності і обґрунтованості такого діяння. Вирішувати цю проблему потрібно завдяки введенню принципі, при якому певна послуга, певна дія, здійснюються лише коли вона необхідна кінцевому споживачу послуг, певний орган створюється тільки тоді, коли на нього вже є публічний запит. [12, 42]. Отже політична діяльність повинна

враховувати не лише інтереси влади та державних органів, а й потреби людини і суспільства в цілому.

За загальним правилом у системі органів виконавчої влади виділяють три організаційно-правові структурні ланки, а саме:

1) вища ланка (Кабінет Міністрів України); 2) центральна ланка (міністерства, державні служби, державні агентства та інші); 3) адміністративно-територіальна ланка (територіальні органи виконавчої влади та місцеві державні адміністрації).

За формою діяльності органи виконавчої влади в Україні є переважно єдиноначальними (міністерство, місцева державна адміністрація). Вони очолюються керівником, який самостійно організовує їхню роботу та несе відповідальність за неї. Разом із тим Кабінет Міністрів України є вищим колегіальним органом виконавчої влади. До того ж у кожному міністерстві та ЦОВВ діють колегії. Це дозволяє говорити про поєднання колегіальності та єдиноначальності в організації та діяльності органів виконавчої влади в Україні.

Також є науковий підхід класифікації органів виконавчої влади за функціональною спрямованістю керівників: а) органи з превалюванням політичних функцій (Кабінет Міністрів України, міністерства); б) органи з превалюванням виконавчих функцій (державні служби, інспекції, агентства, ЦОВВ зі спеціальним статусом) [13, 64].

Кабінет Міністрів України є урядом нашої держави. Уряд можна вважати своєрідним носієм виконавчої влади у масштабі всієї держави. Уряд очолюється головою. В межах нашої держави, уряд очолюється прем'єр-міністром. Кабінет Міністрів України – це колегіальний орган, рішення якого закріплюються у формі відповідних актів – постанов і розпоряджень, який тісно взаємодіє з іншими органами, здійснює діяльність як особисто, так і через підконтрольні йому органи. КМУ є вищим органом в системі органів виконавчої влади, підзвітний і підконтрольний ВРУ, відповідальний перед ВРУ і Президентом України.

Міністерства формують і реалізують державну політику в певній (чи певних) сферах, а інші органи – виконують окремі функції з реалізації державної політики. Загальною характеристикою виконавчої влади, як гілки влади є те, що органи відповідної гілки володіють безпосереднім правом управляти країною, здійснювати виконання законів, інших нормативно-правових актів, які ухвалені законодавчою владою. [14]

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади відповідальні перед Кабінетом Міністрів України, підзвітні та підконтрольні йому. Положення Конституції України визначають, що до центральних органів виконавчої влади належать «міністерства та інші центральні органи виконавчої влади». Дане конституційне положення набуло деталізації в Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011р. №3166-УІ. В цьому Законі визначено види інших центральних органів виконавчої влади, правові засади організації та діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Відповідно до ст. 3 цього Закону організація, повноваження й порядок діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України.

Згідно з статтею 120 Конституції, організація, порядок діяльності і повноваження ЦОВВ і місцевих органів влади (як і Кабінету Міністрів України) визначаються Конституцією і Законами України. Ці питання регулюються ЗУ «Про центральні органи виконавчої влади» (далі ЦОВВ), постановою КМУ «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» із внесеними в неї змінами і доповненнями, а також відповідними положеннями, які регулюють діяльність кожного конкретного ЦОВВ, чи окремими законами у випадку ЦОВВ з спеціальним статусом. Конституція визначає як повноваження КМУ створення, реорганізацію і ліквідації міністерств і

ЦОВВ у відповідності з законом, в межах коштів, що передбачені на утримання ОВВ. До органів системи ЦОВВ входять міністерства, служби, агентства, інспекції, ЦОВВ зі спеціальним статусом, колегіальні органи, місцеві органи влади, інші ЦОВВ.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцеві державні адміністрації в межах своєї компетенції, на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечують:

- виконання Конституції, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади вищого рівня;
- законність і правопорядок, додержання прав і свобод громадян;
- виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, а в місцях компактного проживання корінних народів і національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку;
- підготовку та схвалення прогнозів відповідних бюджетів, підготовку та виконання відповідних бюджетів звіт про виконання відповідних бюджетів та програм;
- взаємодію з органами місцевого самоврядування;
- реалізацію інших наданих державою, а також делегованих відповідними радами повноважень. [11].

Місцева державна адміністрація є місцевим органом виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади. Місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою. Отже, місцеві державні адміністрації – це такі місцеві органи виконавчої влади, що наділені правомочністю представляти інтереси держави, приймати від імені держави владні рішення на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Місцеві державні організації в межах своїх повноважень здійснюють діяльність, визначену статтею 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а саме:

- забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- бюджету, фінансів та обліку;
- управління майном, приватизації, сприяння розвитку підприємництва та здійснення державної регуляторної політики;
- промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;
- науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та дітей;
- використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля;
- зовнішньоекономічної діяльності;
- оборонної роботи та мобілізаційної підготовки;
- соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України N 563 від 25 травня 2011 р. Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади [15], територіальні органи міністерств і інших центральних ОВВ (місцеві органи виконавчої влади) реалізують повноваження міністерства, іншого центрального ОВВ на відповідній території адміністративно-територіальної одиниці. Територіальні органи підпорядковані відповідному міністерству, іншому центральному органу виконавчої влади, а територіальні органи нижчого рівня також територіальним органам вищого рівня. Голови місцевих держадміністрацій координують діяльність територіальних органів і сприяють їм у виконанні покладених на ці органи завдань.

Територіальні органи займаються наданням адміністративних послуг, здійсненням державного нагляду і контролю, забезпечують управління об'єктами державної власності у встановлених законодавством межах, узагальнюють практику застосування законодавства з питань, що належать до їх компетенції, готують та вносять в установленому порядку пропозиції щодо його вдосконалення та здійснюють інші повноваження.

Наступна категорія, яку необхідно розглянути в рамках даного дослідження – це «повноваження». Деякі науковці вважають, що повноваження – це сукупність прав і обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій [16, с. 639].

До системних проблем належать проблемність розмежування, повноважень між місцевим самоврядуванням і органами виконавчої влади. Проблеми, що стосуються в усіх випадках і місцевого самоврядування і відповідні органи виконавчої влади, Янішевський С.О. виділяє наступні:

- значна концентрація повноважень на центральному та обласному рівнях, недостатньо чітко розмежування повноважень органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на місцевому рівні; посилений контроль за органами місцевого самоврядування в тих сферах, де останні мали б працювати самостійно;
- законодавство про місцеве самоврядування, адміністративно-територіальний устрій і виконавчу владу на місцях ще недостатньо відпрацьоване і не вирішує проблем практики;
- недостатньо використовуються на місцях і передбачені законом демократичні форми вирішення місцевих справ (референдуми, органи самоорганізації населення, громадські слухання тощо);
- проблема об'єднання територіальних громад (оптимізація кількості громад), досягнення їх реальної фінансової, матеріальної та організаційної незалежності [17, 23].

Проблемною областю досліджень повноважень можуть виступати делеговані повноваження, які у відповідності з обставинами, що склалися, здійснюються практично з усіх предметів відання, їх співвідношення з власним повноваженнями залежить безпосередньо від сфери суспільного життя, у яких відповідне реалізується. Системним є те, що у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту населення, спорту, галузях правопорядку, забезпечення законності, охорони прав, свобод, законних інтересів громадян делеговані повноваження превалюють над власними, що не відповідає не тільки визначеним у Конституції засадам компетенції місцевих органів публічної влади, але і завданням та меті створення цих органів в цілому. [18, 125–131]. Через наявну широку сферу делегованих функцій, органи місцевого самоврядування, на думку деяких вчених, втратили правову самостійність, перетворились на «низову ланку» державної влади, стали залежними від органів державної влади, а не лише від своєї територіальної громади, інтереси якої вони мають забезпечувати.

Великою проблемою виступає відсутність чіткого розподілу повноважень на законодавчому рівні, дублювання у органу одних видів повноважень у розрізі як власних, так і делегованих повноважень. Необхідно зазначити, що змістом делегування повноважень є передання суб'єктами публічної адміністрації своїх повноважень іншим суб'єктам. Делегування повноважень у сфері виконавчої влади та місцевого самоврядування, має ґрунтуватися на засадах законності, доцільності, обґрунтованості, добровільності та підконтрольності суб'єктів реалізації делегованих повноважень. Делегування повноважень може здійснюватися з метою підвищення ефективності

урядування, зменшення організаційного навантаження на суб'єкт або залучення громадськості до процесу адміністрування. Делегування повноважень охоплює наступні елементи це: передання повноважень, прийняття відповідальності та підзвітність.

Не чіткість у вираженні структур, що проявляється в таких формулюваннях, як («розташовані на відповідній території», «незалежно від форми власності» і тому подібне, по відношенню до яких мають бути реалізовані права і обов'язки органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування формують систему проблему розмивання понять різниці між компетенцією відповідно органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. [19, 148].

На сьогоднішній день, що зазначається певним прошарком наукових підходів, а проявляється в проблемах в практичній реалізації органами виконавчої влади своїх функцій, у сфері управління відповідною територіальною одиницею, щодо якої проводяться дослідження (село, селище, місто) склалась ситуація, при якій відсутнє чітке розмежування і розподілення повноважень управління між органами місцевого самоврядування відповідної територіальної одиниці і органами виконавчої влади, практично у всіх існуючих галузях управління, в межах яких вони можуть перетинатися своєю компетенцією. Закони України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні», закріпивши повноваження державних і самоврядних органів у спільних сферах суспільного життя, не встановили чітких меж їх здійснення. У зв'язку з цим складається ситуація, коли самоврядне повноваження повністю поглинається тим, яке фактично закріплене в компетенції органів виконавчої влади [20, 106–111].

Це спричиняє хаос, адже порушує один із важливих принципів – принцип невтручання органів державної влади, їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування їх власних повноважень. В свою чергу ст. 20 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» містить положення, що державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм власних повноважень [21].

Велика кількість демократичних держав у своєму арсеналі розподілу відповідних повноважень має принцип розподілу функцій, що означає, що існує певна засада субсидіарності між органами місцевого самоврядування, органами муніципального і державного управління. Це в свою чергу означає, що органи самоврядування і органи виконавчої влади мають виконувати ті завдання, що не спроможні виконати органи нижчого рівня. На думку С.П. Снігур, в Україні такого принципу розподілу не існує в належному вигляді, адже згідно з законодавством до виконавчих органів рад відповідних територіальних одиниць покладені обов'язки з надання додаткових до вже встановлених державою гарантій соціального захисту населення, подання допомоги інвалідам, ветеранам війни та праці, створення будинків-інтернатів для малозабезпечених та самотніх громадян, підготовки програм економічного та соціального розвитку, раціонального використання природних ресурсів тощо, при цьому не враховуючи реальної спроможності [22, 354].

Як вважає Буглак Ю.О. [19, 149], органи місцевого самоврядування середніх і великих міст здатні надати мешканцям необхідні послуги, не залучаючи органи місцевого самоврядування обласного рівня, місцеві державні адміністрації проте через складнощі і суперечності поточного законодавства, банально не мають повноважень на здійснення відповідних дій. Це зумовлює необхідність в залученні органів виконавчої влади у процес здійснення діяльності відповідної громади, що в тому числі створює

певну від них залежність. Ще однією перепорою для розширення децентралізації з повноваженнями відповідних органів місцевого самоврядування є недостатність ресурсів (фінансових ресурсів, інформаційних, людських, тощо).

Висновки

В роботі було досліджено визначення адміністративно-правового статусу. Було визначено адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України як колегіального органу, що тісно взаємодіє з іншими органами влади, досліджено його повноваження і місце у системі, як верховного органу виконавчої влади в нашій державі. В роботі було досліджено і адміністративно-правовий статус міністерств і інших центральних органів виконавчої влади, розмежовано їх за тим, які функції лежать в основі здійснюваної органом діяльності. Важливою складовою цієї роботи було визначення адміністративно-правового статусу місцевих органів виконавчої влади, дослідження проблем розмежування повноважень між органами виконавчої влади і місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2003. 240 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
3. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: [підруч.] / Т.О. Коломоєць. К: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
4. Авер'янов В.Б. Виконавча влада і адміністративне право. Київ: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.
5. Надьон В. В. Особливості прав та обов'язків, які виникають з правового статусу особи. Вісник господарського судочинства. 2015. № 4. С. 84–89. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/11953>
6. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. Офіційний вісник України. 1999. № 21. С. 32.
7. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ : Видавництво «Юридична думка», 2004. 584. 210 с.
8. Тиндик Н. Правова природа виконавчої влади в Україні. *Митна справа*. 2011. № 1. Ч. 2. С. 106–111
9. Журавльов Д. В. Оновлена характеристика органів виконавчої влади України. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 108-113.
10. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 №794-VII. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
11. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 19.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14/ed20221119#Text>
12. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. No 38. Ст. 385.
13. Журавльов Д.В. Поняття і загальна характеристика центральних органів виконавчої влади України. *Публічне право*. 2013. No 3 (11). С. 62-67.
14. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. 3-тє видання. Київ: Алерта; ЦУП, 2011. 524 с.

15. Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади: постанова Каб. Міністрів України від 25 травня 2011 р. N 563. *Законодавство України*: база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 25.05.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-%D0%BF#Text>
16. Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. 992 с.
17. Янішевський С.О. Місцеве самоврядування за межами населених пунктів: проблема забезпечення повсюдності. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1817/>.
18. Карабін Т.О. Співвідношення повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: теоретичні і практичні питання: дис. канд. юрид. Наук, Ужгород, 2007. 202 с.
19. Буглак Ю. О. Проблеми розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування міст, сіл, селищ. *Адміністративне право; фінансове право; інформаційне право* : електрон. наук. фахове вид. 2019. № 10(100). URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal>
20. Глухачов Є. Правові проблеми формування системи влади та управління на рівні району у містах України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2002. №1 (12);
21. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05. 1997 № 280/97. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
22. Снігур С.П. Сучасний стан та проблеми функціонування місцевого самоврядування в Україні на регіональному рівні. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія: Управління. 2010. Вип. 1. 349–356 с.